TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. birželio 16 d.*

Sujungtose bylose C-65/09 ir C-87/09

dėl 2009 m. sausio 14 d. *Bundesgerichtshof* nutartimi (C-65/09) ir 2009 m. vasario 25 d. *Amtsgericht Schorndorf* nutartimi (C-87/09), kurias Teisingumo Teismas gavo 2009 m. vasario 16 d. ir kovo 2 d., pagal EB 234 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Gebr. Weber GmbH (C-65/09)

prieš

Jürgen Wittmer

ir

Ingrid Putz (C-87/09)

prieš

Medianess Electronics GmbH

* Proceso kalba: vokiečių.

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, M. Ilešič (pranešėjas) ir E. Levits,

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. vasario 25 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Gebr. Weber GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* R. Lindner,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma ir J. Kemper,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos T. Materne,

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos J. López-Medel Bascones,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos E. Riedl ir E. Handl-Petz,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Dowgielewicz,

— Europos Komisijos, atstovaujamos W. Wils ir H. Krämer,

susipažinęs su 2010 m. gegužės 18 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra susiję su 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų (OL L 171, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 223, toliau – direktyva) 3 straipsnio 2 dalies ir 3 dalies trečios pastraipos aiškinimu.

2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant *Gebr. Weber GmbH* (toliau – *Gebr. Weber*) (byla C-65/09) ir J. Wittmer ginčą dėl pardavimo sutartį atitinkančių plytelių tiekimo ir žalos atlyginimo bei I. Putz ir *Medianess Electronics GmbH* (toliau – *Medianess*

Electronics) (byla C-87/09) ginčą dėl pardavimo sutarties neatitinkančios indaplovės pirkimo kainos grąžinimo, grąžinant prekę.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

3 Direktyvos pirmoje konstatuojamojoje dalyje teigiama:

„kadangi [EB] 153 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta, kad priemonėmis, kurių Bendrija imasi pagal [EB] 95 straipsnį, ji turėtų prisidėti prie aukšto lygio vartotojų apsaugos sukūrimo.“

4 Direktyvos devintos–vienuoliktos konstatuojamųjų dalių tekstas yra toks:

„9) kadangi pardavėjas turėtų būti tiesiogiai atsakingas vartotojui už prekių atitikimą sutarčiai; kadangi tai yra tradicinis sprendimas, įtvirtintas valstybių narių teisės sistemose; kadangi vis dėlto pardavėjas turėtų galėti, kaip numatyta nacionalinės teisės aktuose, laisvai reikalauti gamintojo, ankstesnio pardavėjo toje pačioje sutarčių grandinėje arba bet kokio kito tarpininko, jeigu jis nėra šios teisės atsisakęs, vykdyti teisių gynimo priemones; kadangi ši direktyva neturi poveikio sutarties tarp pardavėjo, gamintojo, ankstesnio pardavėjo ar bet kokio kito tarpininko

laisvės principui; kadangi taisykles, reguliuojančias, kieno atžvilgiu ir kaip pardavėjas gali reikalauti vykdyti tokių teisės gynimo priemonių, turi nustatyti nacionalinės teisės aktai;

10) kadangi tada, kai prekės neatitinka sutarties, vartotojai privalėtų turėti teisę į nemokamą prekės atitikimo sutarčiai atkūrimą jų pasirinkimu tas prekes pataisant ar pakeičiant arba, jei to nepadaroma, sumažinant jų kainą ar nutraukiant sutartį;

11) kadangi vartotojas pirmiausia gali reikalauti, kad pardavėjas pataisytų arba pakeistų prekes, nebent tokios teisės gynimo priemonės būtų neįmanomos arba neproporcingos; kadangi tai, ar teisės gynimo priemonė yra neproporcinga, turėtų būti nustatoma objektyviai; kadangi teisės gynimo priemonė būtų neproporcinga, jeigu ja, lyginant su kita teisės gynimo priemone, būtų nustatytos nepagrįstos išlaidos; kadangi, siekiant nuspręsti, ar išlaidos yra nepagrįstos, išlaidos, nustatytos viena teisės gynimo priemone, turėtų būti žymiai didesnės negu kita teisės gynimo priemone nustatytos išlaidos.“

5 Direktyvos 1 straipsnyje „Taikymo sritis ir sąvokos“ nustatoma:

„1. Šios direktyvos tikslas – suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus dėl vartojimo prekių pardavimo ir su tuo susijusių garantijų tam tikrų aspektų, siekiant užtikrinti vieningą minimalų vartotojų apsaugos vidaus rinkoje lygį.

2. Šioje direktyvoje:

<...>

f) taisymas – reiškia vartojimo prekių atitikimo pardavimo sutarčiai užtikrinimą neatitikimo atveju.

<...>.“

6 Direktyvos 2 straipsnyje „Atitikimas sutarčiai“ nustatoma:

„1. Pardavėjas privalo pateikti vartotojui prekes, kurios atitinka pardavimo sutartį.

<...>

5. Jeigu instaliavimas sudaro prekių pardavimo sutarties dalį ir prekes instaliavo pardavėjas arba tai atlikta jo atsakomybe, bet koks dėl neteisingo vartojimo prekių instaliavimo atsiradęs neatitikimas prilyginamas prekių neatitikimui. Ši nuostata vienodai taikoma gaminiui, kai numatyta, jog jį instaliuos pats vartotojas, kai jis jį instaliuoja, o neteisingo instaliavimo priežastis yra instaliavimo instrukcijos trūkumai.“

7 Direktyvos 3 straipsnyje „Vartotojo teisės“ numatoma:

„1. Pardavėjas yra atsakingas vartotojui už bet kokį neatitikimą, esantį prekių pateikimo metu.

2. Esant neatitikimui, vartotojas turi teisę į nemokamą prekių atitikimo sutarčiai užtikrinimą jas pataisant ar pakeičiant pagal šio straipsnio 3 dalį, arba teisę į atitinkamą kainos sumažinimą arba su tomis prekėmis susijusios sutarties nutraukimą pagal šio straipsnio 5 ir 6 dalis.

3. Vartotojas pirmiausia gali reikalauti, kad pardavėjas nemokamai pataisytų arba pakeistų prekes, nebent tai yra neįmanoma ar neproporcinga.

Teisės gynimo priemonė laikoma neproporcinga, jeigu ja, palyginti su alternatyvia teisės gynimo priemone, pardavėjui nustatomos nepagrįstos išlaidos, atsižvelgiant į:

— vertę, kurią prekės turėtų, jeigu nebūtų neatitikimo,

— neatitikimo reikšmingumą

ir

— tai, ar alternatyvi teisės gynimo priemonė galėtų būti įgyvendinta nesukeliant didelių nepatogumų vartotojui.

Bet koks prekių pataisymas ar pakeitimas atliekamas per protingą laiką ir nesukeliant jokių didelių nepatogumų vartotojui, atsižvelgiant į prekių pobūdį ir paskirtį, dėl kurios tos prekės vartotojui buvo reikalingos.

4. Šio straipsnio 2 ir 3 dalyse sąvoka „nemokamai“ reiškia išlaidas, reikalingas užtikrinti prekių atitikimą, visų pirma pašto, darbo ir medžiagų išlaidas.

5. Vartotojas gali reikalauti atitinkamai sumažinti kainą arba nutraukti sutartį, jeigu:

— vartotojas neturi teisės nei į prekių pataisymą, nei į jų pakeitimą,

arba

— pardavėjas per protingą laiką neįgyvendino teisės gynimo priemonės,

arba

— pardavėjas neįgyvendino teisės gynimo priemonės nesukeldamas didelių nepatogumų vartotojui.

6. Vartotojas neturi teisės nutraukti sutarties, jeigu neatitikimas yra nedidelis.“

8 Direktyvos 4 straipsnyje „Žalos atlyginimo teisė“ nustatoma:

„Kai už neatitikimą, atsiradusį dėl gamintojo ar ankstesnio pardavėjo toje pačioje sutarčių grandinėje ar bet kokio kito tarpininko veikimo ar neveikimo, vartotojui yra atsakingas galutinis pardavėjas, jis turi teisę imtis teisės gynimo priemonių atsakingo asmens ar asmenų sutarčių grandinėje atžvilgiu. Atsakingą asmenį ar asmenis, kurių atžvilgiu galutinis pardavėjas gali imtis teisės gynimo priemonių, kartu ir atitinkamą jų vykdymo procesą bei sąlygas nustato nacionalinė teisė.“

9 Direktyvos 5 straipsnio „Terminai“ 1 dalies pirmame sakinyje teigiama:

„Pardavėjas yra laikomas atsakingu pagal 3 straipsnį, kai neatitikimas išaiškėja per dvejus metus nuo prekių pateikimo.“

10 Direktyvos 7 straipsnyje „Įpareigojantis pobūdis“ numatoma:

„1. Jokios sutarčių sąlygos ar susitarimai, sudaryti su pardavėju prieš jam pranešus apie neatitikimą, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai panaikina arba apriboja šios direktyvos nustatytas teises, neįpareigoja vartotojo, kaip tai numatyta nacionalinėje teisėje.

<...>“

11 Direktyvos 8 straipsnyje „Nacionalinė teisė ir minimali apsauga“ numatoma:

„1. Šios direktyvos nustatytos teisės yra vykdomos nepažeidžiant kitų teisių, kuriomis vartotojas gali remtis pagal nacionalines normas, reguliuojančias sutartinę ar nesutartinę atsakomybę.

2. Kad užtikrintų aukštesnio lygio vartotojų apsaugą, valstybės narės šios direktyvos taikymo srityje gali priimti ar palikti galioti griežtesnes nuostatas, neprieštaraujančias Sutarčiai.“

Nacionalinės teisės aktai

12 Vokietijos civilinio kodekso (*Bürgerliches Gesetzbuch*, toliau – BGB) 433 straipsnio 1 dalyje numatoma:

„Pardavimo sutartimi daikto pardavėjas privalo jį perduoti pirkėjui ir perleisti jam nuosavybės teisę. Pardavėjas privalo pirkėjui perduoti daiktą be fizinių ar teisinių trūkumų.“

13 BGB 434 straipsnyje „Fiziniai trūkumai“ nustatoma:

„1. Daiktas neturi fizinių trūkumų, kai perduodant riziką jis yra sutartos kokybės. <...>“

14 BGB 437 straipsnis „Pirkėjo teisės esant daikto trūkumui“ yra suformuluotas taip:

„Kai daiktas turi trūkumų, pirkėjas gali, jeigu įvykdytos šių nuostatų sąlygos ir nenustatyta kitaip:

1) reikalauti įvykdyti prievolę natūra pagal 439 straipsnį;

2) atsisakyti sutarties pagal 440, 323 straipsnius ir 326 straipsnio 5 dalį arba reikalauti sumažinti pardavimo kainą pagal 441 straipsnį;

3) reikalauti atlyginti nuostolius pagal 440, 280, 281, 283 ir 311a straipsnius arba patirtas išlaidas pagal 284 straipsnį."

15 BGB 439 straipsnis „Prievolės vykdymas natūra" yra suformuluotas taip:

„1. Pirkėjas gali kaip prievolės įvykdymo natūra būdą savo pasirinkimu reikalauti pašalinti trūkumus arba pateikti daiktą be trūkumų.

Pardavėjas padengia išlaidas, reikalingas prievolei įvykdyti natūra, visų pirma transportavimo, pristatymo, darbo ir medžiagų išlaidas.

<...> pardavėjas gali atsisakyti vykdyti prievolę natūra pirkėjo pasirinktu būdu, jei toks vykdymas įmanomas tik patiriant neproporcingų išlaidų. Dėl to visų pirma turi būti atsižvelgiama į daikto vertę, kurią jis turėtų, jeigu nebūtų neatitikimo, neatitikimo reikšmingumą ir tai, ar alternatyvi teisių gynimo priemonė galėtų būti įgyvendinta nesukeliant didelių nepatogumų pirkėjui. Tokiais atvejais pirkėjas turi teisę pasirinkti tik alternatyvius prievolės vykdymo natūra būdus, tačiau tai nepažeidžia pardavėjo teisės taip pat atsisakyti alternatyvios teisių gynimo priemonės laikantis pirmame sakinyje nurodytų sąlygų.

Pardavėjas, kuris vykdydamas prievolę natūra pateikia sutartį atitinkantį daiktą, gali reikalauti, kad pirkėjas grąžintų daiktą turintį trūkumų <...>“.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-65/09

16 J. Wittmer ir *Gebr. Weber* sudarė sutartį dėl poliruotų plytelių pardavimo už 1 382,27 EUR. Išklojus namuose beveik du trečdalius plytelių, J. Wittmer pastebėjo, kad ant jų yra plika akimi matomų tamsių dėmių.

17 Tada J. Wittmer pareiškė pretenziją, kurią, pasitaręs su plytelių gamintoju, *Gebr. Weber* atmetė. Ieškovo pradėtame įrodymų rinkimo procese paskirtas ekspertas padarė išvadą, kad šios tamsios dėmės yra mikropoliravimo pėdsakai, kurių neįmanoma pašalinti, todėl vienintelis galimas sprendimas yra visų plytelių pakeitimas naujomis. Eksperto vertinimu, tai kainuotų 5 830,57 EUR.

18 *Gebr. Weber* neįvykdžius jo reikalavimo, J. Wittmer pareiškė ieškinį šiai bendrovei *Landgericht Kassel* (Kaselio apygardos teismas) ir pareikalavo pristatyti kokybiškas plyteles bei sumokėti 5 830,57 EUR. Šis teismas priteisė tik kainos sumažinimą ir nurodė *Gebr. Weber* sumokėti 273,10 EUR, o likusią ieškinio dalį atmetė. J. Wittmer padavus apeliaciją dėl *Landgericht Kassel* sprendimo, *Oberlandesgericht Frankfurt*

(Frankfurto aukštesnysis apygardos teismas), pirma, nurodė *Gebr. Weber* pristatyti naujas plyteles be trūkumų ir pervesti J. Wittmer 2 122,37 EUR už netinkamų plytelių ardymą ir išvežimą ir, antra, atmetė likusią apeliacinio skundo dalį.

19 *Gebr. Weber* dėl *Oberlandesgericht Frankfurt* sprendimo padavė kasacinį skundą *Bundesgerichtshof* (Federalinis teismas), kuris nurodo, kad jo sprendimas priklauso nuo to, ar apeliacinis teismas teisingai manė, kad J. Wittmer gali reikalauti atlyginti netinkamų plytelių ardymo išlaidas. Kadangi pagal Vokietijos teisę J. Wittmer negali būti atlygintos tokios išlaidos, atsakymas į šį klausimą priklauso nuo direktyvos, į kurią atsižvelgiant gali reikėti aiškinti BGB 439 straipsnį, 3 straipsnio 2 dalies ir 3 dalies trečios pastraipos aiškinimo.

20 *Bundesgerichtshof* šiuo atžvilgiu pažymėjo, kad iš to, jog direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje vartojamas žodis „pakeičiant“, galima daryti išvadą, jog egzistuoja pareiga ne tik pristatyti sutartį atitinkančią prekę, bet ir pakeisti, taigi išmontuoti, nekokybišką prekę. Be to, direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje minima pareiga atsižvelgti į prekės pobūdį ir paskirtį bei pareiga užtikrinti prekės atitiktį gali leisti manyti, kad keičiant prekę pardavėjo pareiga apima ne tik sutartį atitinkančios prekės tiekimą, bet ir nekokybiškos prekės išmontavimą, kad būtų galima panaudoti tinkamo pobūdžio ir paskirties pakeičiančią prekę.

21 Tačiau *Bundesgerichtshof* pažymi, kad šio klausimo nereikėtų spręsti, jei *Gebr. Weber* turėtų teisę atsisakyti atlyginti sutarties neatitinkančių plytelių nuardymo išlaidas dėl to, kad jos yra neproporcingos. Teismas aiškina, kad pagal BGB 439 straipsnio 3 dalį pardavėjas gali atsisakyti vykdyti prievolę natūra pirkėjo pasirinktu būdu ne tik tada, kai prievolės įvykdymas, palyginti su kitu jos įvykdymo būdu, sukelia neproporcingų

išlaidų („santykinis neproporcingumas“), bet ir tuomet, kai pirkėjo pasirinktas prievolės įvykdymo būdas, nors ir būdamas vienintelis galimas, pats savaime sukelia neproporcingų išlaidų („visiškas neproporcingumas“). Šiuo atveju reikalavimas įvykdyti prievolę natūra pristatant sutartį atitinkančias plyteles būtų „visiškai neproporcingas“, nes *Gebr. Weber*, be kokybiškų plytelių tiekimo išlaidų, kurios sudarytų apie 1 200 EUR, tektų nekokybiškų plytelių nuardymo išlaidos – apie 2 100 EUR, t. y. bendros išlaidos siektų 3 300 EUR, o ši suma gerokai viršija 150 % kokybiškų prekių, kurių atžvilgiu *a priori* yra vertinamas tokio prašymo proporcingumas, vertės.

22 Vis dėlto *Bundesgerichtshof* mano, kad nacionalinės teisės pardavėjui suteikta galimybė atsisakyti vykdyti prievolę natūra dėl visiško tokio vykdymo išlaidų neproporcingumo gali būti nesuderinama su direktyvos 3 straipsnio 3 dalimi, kurioje, kaip matyti iš jos formuluotės, kalbama tik apie santykinį neproporcingumą. Tačiau neatmestina, kad visišku neproporcingumu grindžiamas atsisakymas patenka į direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje vartojamą sąvoką „neįmanoma“, nes negalima teigti, kad direktyvoje numatomi tik atvejai, kai fiziškai neįmanoma įvykdyti prievolės natūra, o pardavėjas privalo ją vykdyti, nors tai neturi prasmės ekonominiu požiūriu.

23 Šiomis aplinkybėmis *Bundesgerichtshof* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar <...> direktyvos <...> 3 straipsnio 3 dalies pirmą ir antrą pastraipas reikia aiškinti taip, kad pagal jas draudžiama nacionalinio įstatymo nuostata, pagal kurią sutarties neatitinkančių vartojimo prekių pristatymo atveju pardavėjas gali

atsisakyti taikyti vartotojo reikalaujamą teisių gynimo priemonę, jei dėl jos patirtų nepagrįstų (visiškai neproporcingų) išlaidų, palyginti su verte, kurią vartojimo prekės turėtų, jeigu nebūtų neatitikimo, ir neatitikimo reikšmingumu?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar direktyvos 3 straipsnio 2 dalies ir 3 dalies trečios pastraipos nuostatas reikia aiškinti taip, kad pardavėjas, užtikrinęs vartojimo prekės atitiktį sutarčiai, pakeisdamas ją kita, turi prisiimti išlaidas, susijusias su sutarties neatitinkančios prekės išmontavimu iš objekto, kuriame vartotojas ją įmontavo laikydamasis jos pobūdžio ir naudojimo paskirties?“

Byla C-87/09

24 I. Putz ir *Medianess Electronics* internetu sudarė naujos indaplovės pirkimo–pardavimo sutartį už 367 EUR sumą, su prie jos pridėtomis pristatymo išlaidomis – 9,52 EUR. Šalys sutarė, kad prekė bus pristatyta prie I. Putz namų durų. Indaplovė buvo pristatyta ir už ją sumokėta, kaip numatyta sutartyje.

25 I. Putz sumontavus indaplovę namuose, paaiškėjo, kad ji turi trūkumą, kurio atsiradimo priežastis negali būti montavimo darbai, ir kad jos pataisyti neįmanoma.

26 Šalys susitarė pakeisti indaplovę. Tada I. Putz pareikalavo, kad *Medianess Electronics* ne tik pristatytų kokybišką indaplovę, bet ir išmontuotų nekokybišką gaminį bei sumontuotų naują, arba padengtų išmontavimo ir naujos indaplovės sumontavimo

išlaidas, tačiau bendrovė atsisakė tai padaryti. *Medianess Electronics* neatsakius į jai adresuotą raštą, I. Putz nutraukė pardavimo sutartį.

27 I. Putz pareiškė ieškinį *Medianess Electronics Amtsgericht Schorndorf*, siekdama, kad jai būtų grąžinta pirkimo kaina, grąžinant nekokybišką indaplovę.

28 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą pažymima, kad pagal Vokietijos teisę pardavimo sutarties nutraukimas yra teisėtas, jei I. Putz nesėkmingai nustatė *Medianess Electronics* pagrįstą terminą prievolei įvykdyti natūra ir iš bendrovės reikalavo tik to, ką ji privalo padaryti. Todėl norint išspręsti ginčą, reikia išsiaiškinti, ar I. Putz turi teisę reikalauti, kad *Medianess Electronics* išmontuotų nekokybišką indaplovę ir sumontuotų naują, arba kad prisiimtų su šiais darbais susijusias išlaidas.

29 Šiuo atžvilgiu *Amtsgericht Schorndorf* pažymi, kad pagal Vokietijos teisę vykdydamas prievolę natūra, pardavėjas, neatsižvelgiant į jo kaltę, neprivalo prisiimti nekokybiškos prekės išmontavimo arba ją pakeičiančios prekės sumontavimo išlaidų taip pat tuomet, kai pirkėjas nekokybišką prekę pagal jos paskirtį sumontavo iki išaiškėjo jos trūkumas. Tačiau jis mano, kad tokia pareiga gali išplaukti iš direktyvos, nes ja siekiama užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį, ir jos 3 straipsnio 3 dalies trečioje pastraipoje numatoma, kad prekės turi būti keičiamos nesukeliant jokių didelių nepatogumų vartotojui.

30 *Amtsgericht Schorndorf* pažymi, kad jei pirkėjui nėra atlyginamos pakeičiančios prekės montavimo išlaidos, jis jas patiria du kartus, t. y. pirmą kartą montuodamas nekokybišką prekę, antrą kartą – montuodamas pakeičiančią prekę. Jei pristatyta prekė būtų atitikusi sutarties nuostatas, jis būtų jas turėjęs patirti tik vieną kartą. Šis teismas

yra įsitikinęs, kad logiškai pardavėjas turėtų prisiimti pakeičiančios prekės sumontavimo išlaidas tik tada, kai yra jo kaltė. Tačiau tai, kad nėra nė mažiausios vartotojo kaltės ir kad trūkumas yra labiau priskirtinas pardavėjui, o ne vartotojui, pateisina teisės pripažinimą vartotojui, neatsižvelgiant į pardavėjo, kuris, beje, galėtų lengviau ją įgyvendinti gamintojo atžvilgiu, kaltę.

31 Dėl nekokybiškos prekės išmontavimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad atitiktis sutarčiai apima ne tik kokybiškos prekės pristatymą, bet ir reiškia, kad pirkėjo namuose turi nebelikti nekokybiškos prekės, o tai būtų argumentas pritarti aiškinimui, jog pardavėjas turi išmontuoti tokią prekę. Be to, nekokybiškos prekės palikimas vartotojo namuose gali jam sukelti didelių nepatogumų. Galiausiai panašu, kad direktyvos 3 straipsnyje minimas žodis „pakeisti“ rodo, jog pardavėjas privalo ne tik paprasčiausiai pristatyti kokybišką pakeičiančią prekę, bet ir pakeisti ja nekokybišką prekę.

32 Šiomis aplinkybėmis *Amtsgericht Schorndorf* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar <...> direktyvos <...> 3 straipsnio 2 dalį ir 3 dalies trečią pastraipą reikia aiškinti taip, kad jai prieštarauja nacionalinio įstatymo nuostata, kurioje nurodoma, kad pardavėjas, užtikrindamas vartojimo prekės atitiktį pardavimo sutarčiai, pakeisdamas ją kita, neturi prisiimti išlaidų, susijusių su pakeisti pristatytos prekės įmontavimu į tam tikrą objektą, į kurį vartotojas įmontavo sutarties neatitinkančią vartojimo prekę, laikydamasis jos pobūdžio ir naudojimo paskirties, jei iš pat pradžių sutartyje nebuvo sutarta dėl sumontavimo?

2. Ar direktyvos 3 straipsnio 2 dalį ir 3 dalies trečią pastraipą reikia aiškinti taip, kad pardavėjas, užtikrindamas vartojimo prekės atitiktį pardavimo sutarčiai, pakeisdamas ją kita, turi prisiimti išlaidas, susijusias su sutarties neatitinkančios vartojimo prekės išmontavimu iš tam tikro objekto, į kurį vartotojas ją tinkamai įmontavo?“

Dėl bylų sujungimo

33 Kadangi bylos C-65/09 ir C-87/09 yra susijusios, remiantis Procedūros reglamento 43 straipsniu, skaitomu kartu su to reglamento 103 straipsniu, reikėtų jas sujungti, kad būtų galima priimti sprendimą.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl klausimų byloje C-65/09 priimtinumo

34 *Gebr. Weber* teigia, kad byloje C-65/09 pateikti klausimai yra nepriimtini. Pirmasis klausimas yra hipotetinis, nes atsakymas į jį neturi įtakos pagrindinės bylos baigčiai. Vokietijos teisėje nenumatoma, jog pardavėjas, nesant kaltės, privalo išmontuoti nekokybišką prekę, todėl reikalavimas atlyginti išmontavimo išlaidas turi būti atmestas, nesvarbu, koks būtų jų dydis. Kadangi pirmasis klausimas yra nepriimtinas, antrasis

klausimas taip pat nepriimtinas, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas jį padarė priklausomą nuo teigiamo atsakymo į pirmąjį klausimą.

35 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, kuris yra grindžiamas aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos ypatumus, turi įvertinti tiek prejudicinio sprendimo būtinumą savo sprendimui priimti, tiek klausimų, kuriuos jis teikia Teisingumo Teismui, svarbą. Todėl jei pateikti klausimai yra susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo turi priimti sprendimą (žr., be kita ko, 2006 m. birželio 22 d. Sprendimo *Conseil général de la Vienne*, C-419/04, Rink. p. I-5645, 19 punktą; 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Lucchini*, C-119/05, Rink. p. I-6199, 43 punktą ir 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera*, C-52/09, Rink. p. I-527, 15 punktą).

36 Atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo galima, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos faktais arba dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi faktinės ir teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Conseil général de la Vienne* 20 punktą; minėto Sprendimo *Lucchini* 44 punktą ir minėto Sprendimo *TeliaSonera* 16 punktą).

37 Tačiau konstatuotina, kad taip nėra šiuo atveju.

38 Iš tikrųjų savo klausimais *Bundesgerichtshof* prašo išaiškinti direktyvą kaip tik todėl, kad galėtų nuspręsti, ar nacionalinė teisė ją atitinka, nes nacionalinėje teisėje, pirma, nėra numatyta pardavėjo pareiga prisiimti sutarties neatitinkančios prekės

išmontavimo išlaidas ir, antra, joje suteikiama teisė atsisakyti pristatyti pakeičiančią prekę, jeigu jos pristatymas būtent dėl šių išlaidų lemia neproporcingas išlaidas. Be to, iš sprendimo pateikti prašymą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo matyti, kad atsakymas į šiuos klausimus yra svarbus pagrindinės bylos baigčiai, nes *Bundesgerichtshof* pažymi, kad tam tikrais atvejais nacionalinę teisę jis gali aiškinti pagal direktyvą. Tokiomis aplinkybėmis klausimų pateikimo tvarka neturi reikšmės. Šiuo atžvilgiu taip pat pažymėtina, kad pati *Gebr. Weber* savo pastabose dėl esmės tvirtino, jog norint atsakyti į pirmąjį klausimą reikia žinoti, kokia yra pareigos pakeisti sutarties neatitinkančią prekę apimtis pagal direktyvos 3 straipsnio 3 dalį, taigi reikia atsakyti į antrąjį klausimą, kurį ji pasiūlė nagrinėti pirmiausia.

39 Todėl reikia atmesti *Gebr. Weber* pateiktą prieštaravimą dėl priimtinumo.

Dėl pardavėjo pareigos prisiimti sutarties neatitinkančios prekės išmontavimo ir pakeičiančios prekės sumontavimo išlaidas

40 Antruoju klausimu byloje C-65/09 ir pirmuoju bei antruoju klausimais byloje C-87/09, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai klausia, ar direktyvos 3 straipsnio 2 dalis ir 3 dalies trečia pastraipa turi būti aiškinamos taip, kad kai sutarties neatitinkančios vartojimo prekės, kurią laikydamasis jos pobūdžio ir naudojimo paskirties prieš paaiškėjant trūkumui sumontavo vartotojas, atitiktis sutarčiai yra užtikrinama ją pakeičiant, pardavėjas privalo arba pats išmontuoti ją iš tos vietos, kur ji buvo sumontuota, ir ten sumontuoti pakeičiančią prekę, arba padengti su išmontavimu ir pakeičiančios prekės sumontavimu susijusias

išlaidas, nepaisant to, kad pardavimo sutartyje nėra numatyta, kad pardavėjas privalo sumontuoti pirma nusipirktą vartojimo prekę.

41 *Gebr. Weber*, Vokietijos, Belgijos ir Austrijos vyriausybės mano, kad į šiuos klausimus reikia atsakyti neigiamai. Jų nuomone, direktyvos 3 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje vartojamas žodis „pakeisti“ reiškia tik pardavimo sutartį atitinkančios prekės pristatymą, todėl šiuo straipsniu negalima pardavėjui nustatyti pareigų, kurios nenumatytos sutartyje. Tokios nekokybiškos prekės išmontavimo ir pakeičiančios prekės sumontavimo pareigos neišplaukia ir iš direktyvos 3 straipsnio 3 ir 4 dalių, kuriose numatoma, jog prekės turi būti keičiamos „nemokamai“ ir „nesukeliant jokių didelių nepatogumų vartotojui“. Šios sąlygos yra susijusios tik su pakeičiančios prekės pristatymu ir jomis nesiekiama nustatyti pardavėjui sutartyje nenumatytų pareigų ar apsaugoti vartotoją nuo išlaidų ar nepatogumų, atsiradusių jam savo atsakomybe panaudojus sutarties neatitinkančią prekę. Todėl žala, atsiradusi vartotojui sumontavus nekokybišką prekę, nepatenka į direktyvos taikymo sritį ir ją atlyginti prireikus turėtų būti reikalaujama pagal sutartinei atsakomybei taikomą nacionalinę teisę.

42 Ispanijos ir Lenkijos vyriausybės bei Komisija palaiko priešingą tezę. Ispanijos vyriausybė mano, kad pardavėjas turi prisiimti visas su nekokybiškos prekės pakeitimu susijusias išlaidas, nes priešingu atveju vartotojas turėtų šias išlaidas patirti du kartus, o tai būtų nesuderinama su direktyva siekiamu aukštu vartotojų apsaugos lygiu. Lenkijos vyriausybė pabrėžia, kad direktyvos 3 straipsnio 3 ir 4 dalimis siekiamas tikslas yra užtikrinti, kad įgyvendindamas direktyvoje pirmiausia numatytas teisės gynimo priemones – reikalaudamas pataisyti ar pakeisti sutarties neatitinkančią prekę – vartotojas nepatirtų jokių išlaidų. Pasak Komisijos, direktyvos 3 straipsnio 2 ir 3 dalyje įtvirtintas paralelizmas tarp dviejų nekokybiškos prekės atitikties sutarčiai užtikrinimo būdų leidžia manyti, kad pakeisti ar pataisyti reikia prekę, esančią tokioje situacijoje, kai atsiranda neatitiktis sutarčiai. Jei sutarties neatitinkanti prekė yra

sumontuota laikantis jos pobūdžio ir naudojimo paskirties, būtent tokioje situacijoje esančią prekę reikia padaryti atitinkančią sutartį. Todėl pakeitimas turėtų būti atliktas taip, kad nauja prekė atsidurtų tokioje situacijoje, kurioje buvo nekokybiška prekė. Be to, tai, kad pardavėjui neišmontavus sutarties neatitinkančios prekės vartotojas turi ją turėti ir negali naudoti pakeičiančios prekės dėl to, kad ši nėra sumontuota, yra „didelis nepatogumas vartotojui“, kaip teigiama direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje.

43 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal direktyvos 3 straipsnio 1 dalį pardavėjas yra atsakingas vartotojui už bet kokį prekės pateikimo momentu esantį neatitikimą.

44 Direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje išvardijamos teisės, kuriomis vartotojas gali remtis pardavėjo atžvilgiu esant pristatytos prekės neatitikimui. Pirmiausia vartotojas turi teisę reikalauti užtikrinti, kad prekė atitiktų sutartį. Jei prekės atitiktis negali būti užtikrinta, tada jis gali reikalauti sumažinti kainą arba atsisakyti sutarties.

45 Kalbant apie prekės atitikties sutarčiai užtikrinimą, pažymėtina, kad direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje nurodoma, jog vartotojas turi teisę reikalauti, kad pardavėjas nemokamai pataisytų arba pakeistų prekę, nebent jo reikalavimo nebūtų įmanoma patenkinti arba jis būtų neproporcingas.

46 Teisingumo Teismas turėjo galimybę pažymėti, kad tiek iš direktyvos teksto, tiek iš atitinkamų direktyvos parengiamųjų dokumentų matyti Bendrijos teisės aktų leidėjo ketinimas pardavėjo atliekamą nemokamą prekės atitikties sutarčiai užtikrinimą padaryti esminiu šios direktyvos vartotojui garantuojamos apsaugos elementu. Šia pardavėjui nustatyta pareiga nemokamai užtikrinti prekės atitiktį sutarčiai, pataisant ar pakeičiant sutarties neatitinkančią prekę, siekiama apsaugoti vartotoją nuo rizikos patirti finansinių išlaidų, kurios galėtų jį atgrasinti pasinaudoti savo teisėmis, jeigu tokios apsaugos nebūtų (žr. 2008 m. balandžio 17 d. Sprendimo *Quelle*, C-404/06, Rink. p. I-2685, 33 ir 34 punktus).

47 Konstatuotina, kad jei keičiant neatitinkančią prekę vartotojas negalėtų reikalauti iš pardavėjo išmontuoti ją iš tos vietos, kur ji buvo sumontuota laikantis jos pobūdžio ir naudojimo paskirties, ir toje pačioje vietoje sumontuoti pakeičiančią prekę, toks pakeitimas jam sukeltų papildomų finansinių išlaidų, kurių jis nebūtų turėjęs patirti, jei pardavėjas būtų teisingai įvykdęs pardavimo sutartį. Iš tikrųjų, jeigu jis būtų iš pradžių pristatęs sutartį atitinkančią prekę, vartotojas būtų tik kartą patyręs montavimo išlaidas ir nebūtų turėjęs patirti nekokybiškos prekės išmontavimo išlaidų.

48 Jei direktyvos 3 straipsnis būtų aiškinamas taip, kad ji neįpareigoja pardavėjo išmontuoti sutarties neatitinkančią prekę ir sumontuoti pakeičiančią prekę, vartotojas, norėdamas pasinaudoti šiuo straipsniu jam suteikiamomis teisėmis, turėtų patirti papildomų išlaidų dėl to, kad pardavėjo pristatyta prekė neatitinka sutarties.

49 Tokiu atveju, priešingai ne numatoma direktyvos 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse, prekė nebūtų keičiama vartotojui nepatiriant išlaidų.

50 Kaip žinoma, sutarties neatitinkančios prekės išmontavimo ir pakeičiančios prekės sumontavimo išlaidos nėra aiškiai nurodytos direktyvos 3 straipsnio 4 dalyje, kurioje sąvoka „nemokamai“ apibrėžiama kaip apimanti „išlaidas, reikalingas užtikrinti prekių atitikimą, visų pirma pašto, darbo ir medžiagų išlaidas“. Tačiau Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad tai, jog Bendrijos teisės aktų leidėjas pavartojo žodžius „visų pirma“, rodo, kad sąrašas yra tik orientacinis, o ne išsamus (žr. minėto Sprendimo *Quelle* 31 punktą). Be to, šios išlaidos pasidaro būtinos, kad būtų galima pakeisti sutarties neatitinkančią prekę, ir todėl jos yra „išlaidos, reikalingos užtikrinti prekių atitiktį“, kaip teigiama direktyvos 3 straipsnio 4 dalyje.

51 Be to, kaip pažymėjo Komisija, iš direktyvos 3 straipsnio 2 ir 3 dalių struktūros matyti, kad šiame straipsnyje numatytais dviem atitikties užtikrinimo būdais siekiama užtikrinti tokį patį vartotojo apsaugos lygį. Akivaizdu, kad sutarties neatitinkanti prekė paprastai yra taisoma tokioje situacijoje, kurioje ji buvo paaiškėjus trūkumui, ir todėl tokiu atveju vartotojas nepatiria jos išmontavimo ir montavimo iš naujo išlaidų.

52 Be to, reikia pažymėti, kad pagal direktyvos 3 straipsnio 3 dalį sutarties neatitinkančių prekių taisymas ar keitimas turi būti atliekamas ne tik nemokamai, bet ir per protingą laiką ir nesukeliant didelių nepatogumų vartotojui. Toks iš trijų dalių susidedantis reikalavimas yra Bendrijos teisės aktų leidėjo siekio užtikrinti veiksmingą vartotojo apsaugą išraiška (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Quelle* 35 punktą).

53 Turint omenyje šį teisės aktų leidėjo siekį, direktyvos 3 straipsnio 3 dalies trečioje pastraipoje esanti formuluotė „nesukeliant jokių didelių nepatogumų vartotojui“ negali būti aiškinama siaurai, kaip siūlo Vokietijos, Belgijos ir Austrijos vyriausybės. Neabejotina, kad tai, jog pardavėjas neišmontuoja sutarties neatitinkančios prekės ir nesumontuoja pakeičiančios prekės, gali būti didelis nepatogumas vartotojui, pavyzdžiui,

tokiose situacijose, kurios susiklostė pagrindinėse bylose, kai norint naudoti prekę pagal įprastą jos paskirtį pirma turi būti sumontuota pakeičianti prekė, bet prieš tai turi būti išmontuota sutarties neatitinkanti prekė. Be to, direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje aiškiai teigiama, kad reikia atsižvelgti į „prekių pobūdį ir paskirtį, dėl kurios tos prekės vartotojui buvo reikalingos“.

54 Dėl sąvokos „pakeitimas“ konstatuotina, kad jos tiksli reikšmė skiriasi įvairiose kalbinėse versijose. Kai kuriose versijose, kaip antai ispaniškoje („sustitución“), angliškoje („replacement“), prancūziškoje („remplacement“), itališkoje („sostituzione“), olandiškoje („vervanging“) ir portugališkoje („substituição“), ši sąvoka reiškia bendrai visą operaciją, kurios pabaigoje prekė turi būti faktiškai „pakeista“, taip įpareigojant pardavėją imtis visų veiksmų, kurie yra būtini siekiant šio rezultato, tačiau kitos versijos, kaip antai vokiška („Ersatzlieferung“), gali leisti manyti, kad šią sąvoką reikia aiškinti kiek siauriau. Tačiau kaip pažymi prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai, net ir pastarojoje kalbinėje versijoje ši sąvoka apima ne vien paprasčiausią pakeičiančios prekės pristatymą, bet, priešingai, ji gali reikšti, kad egzistuoja pareiga pakeisti ja sutarties neatitinkančią prekę.

55 Be to, direktyvos 3 straipsnio 2 ir 3 dalių aiškinimas taip, kad pakeisdamas sutarties neatitinkančią prekę pardavėjas privalo išmontuoti šią prekę iš tos vietos, kur laikydamasis jos pobūdžio ir naudojimo paskirties vartotojas ją sumontavo iki paaiškėjant trūkumui, ir sumontuoti pakeičiančią prekę, atitinka direktyvos tikslą, kuris, kaip nurodoma jos pirmoje konstatuojamojoje dalyje, yra užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį.

56 Tokiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad toks aiškinimas taip pat nenulemia neteisingo rezultato. Netgi tuo atveju, kai prekė neatitinka sutarties ne dėl pardavėjo

kaltės, pristatydamas sutarties neatitinkančią prekę jis netinkamai įvykdė pardavimo sutartimi prisiimtą įsipareigojimą ir todėl turi prisiimti netinkamo sutarties įvykdymo pasekmes. Vartotojas savo ruožtu sumokėjo pardavimo kainą ir todėl tinkamai įvykdė sutartinę prievolę (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Quelle* 41 punktą). Be to, tai, kad vartotojas, būdamas įsitikinęs, jog pristatyta prekė atitinka sutartį, sąžiningai ją sumontavo laikydamasis jos pobūdžio ir naudojimo paskirties prieš paaiškėjant trūkumui, negali būti laikoma klaida, dėl kurios jį būtų gali kaltinti.

57 Todėl tokioje situacijoje, kai nė vienos sutarties šalies veiksmuose nėra kaltės, sutarties neatitinkančios prekės išmontavimo ir pakeičiančios prekės sumontavimo išlaidas pateisinama priskirti pardavėjui, nes, pirma, šių papildomų išlaidų būtų buvę galima išvengti, jei pardavėjas nuo pat pradžių būtų teisingai vykdęs sutartinius įsipareigojimus ir, antra, jos pasidaro būtinos norint užtikrinti prekės atitiktį sutarčiai.

58 Be to, pardavėjo finansinius interesus saugo ne tik dvejų metų senaties terminas, numatytas direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje, ir galimybė, kuri jam suteikiama direktyvos 3 straipsnio 3 dalies antrojoje pastraipoje, atsisakyti pakeisti prekę tuo atveju, kai tokia teisės gynimo priemonė yra neproporcinga, nes ja nustatomos jam nepagrįstos išlaidos (žr. minėto Sprendimo *Quelle* 42 punktą), bet ir direktyvos 4 straipsnyje patvirtinta teisė pareikšti regresinį ieškinį asmenims, kurie yra toje pačioje sutarčių grandinėje. Tai, kad direktyva nustatoma pardavėjo atsakomybė vartotojui už bet kokį prekės pateikimo momentu esamą neatitikimą (žr. minėto Sprendimo *Quelle* 40 punktą), yra kompensuojama tuo, kad pagal taikomas nacionalinės teisės normas pardavėjas gali pareikšti pretenzijas gamintojui, ankstesniam pardavėjui, esančiam toje pačioje sutarčių grandinėje, arba bet kokiam kitam tarpininkui.

59 Toks direktyvos 3 straipsnio 2 ir 3 dalių aiškinimas nepriklauso nuo to, ar pagal pardavimo sutartį pardavėjas turi sumontuoti pristatomą prekę. Net jei pagal direktyvos 2 straipsnį pardavimo sutartyje numatoma, kad prekė atitinka sutartį, ir atitinkamai, kas laikytina neatitiktimi, tačiau kai ji neatitinka sutarties, pardavėjo pareigos kyla ne tik dėl netinkamo sutarties vykdymo, bet ir iš vartotojų apsaugos nuostatų, konkrečiai kalbant, iš direktyvos 3 straipsnio, kuriomis nustatomos pareigos, kurių apimtis nepriklauso nuo sutarties nuostatų ir kurios kartais gali būti platesnės nei numatytos sutartyje.

60 Pagal direktyvos 7 straipsnį 3 straipsnyje vartotojams suteiktos teisės, kuriomis siekiama ne padaryti jų padėtį geresnę nei ta, kurios jie galėtų reikalauti pagal pardavimo sutartį, o tiesiog atkurti padėtį, kuri būtų buvusi, jei pardavėjas būtų iš pradžių pristatęs sutartį atitinkančią prekę, yra privalomos pardavėjui. Be to, iš direktyvos 8 straipsnio 2 dalies matyti, kad joje numatyta apsauga yra minimali, ir nors valstybės narės gali priimti griežtesnes nuostatas, jos negali pažeisti Bendrijos teisės aktų leidėjo numatytų garantijų (žr. minėto Sprendimo *Quelle* 36 punktą).

61 Galiausiai, jei pardavėjas pats neišmontuoja sutarties neatitinkančios prekės ir nesumontuoja pakeičiančios prekės, nacionalinis teismas turi nuspręsti, kokios yra būtinos išmontavimo ir sumontavimo išlaidos, kurias atlyginti gali reikalauti vartotojas.

62 Iš viso to, kas pasakyta, darytina išvada, kad direktyvos 3 straipsnio 2 ir 3 dalys turi būti aiškinamos taip, kad kai sutarties neatitinkančios vartojimo prekės, kurią laikydamasis jos pobūdžio ir naudojimo paskirties prieš paaiškėjant trūkumui sąžiningai sumontavo vartotojas, atitiktis sutarčiai yra užtikrinama ją pakeičiant, pardavėjas privalo arba pats išmontuoti ją iš tos vietos, kur ji buvo sumontuota, ir ten sumontuoti

pakeičiančią prekę, arba padengti būtinas su išmontavimu ir pakeičiančios prekės sumontavimu susijusias išlaidas. Ši pardavėjo pareiga egzistuoja nepaisant to, ar jis pardavimo sutartimi įsipareigojo sumontuoti pirma nusipirktą vartojimo prekę.

Dėl pardavėjo galimybės atsisakyti prisiimti neproporcingas nekokybiškos prekės išmontavimo ir pakeičiančios prekės sumontavimo išlaidas

63 Pirmuoju klausimu byloje C-65/09 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar direktyvos 3 straipsnio 3 dalies pirma ir antra pastraipos turi būti aiškinamos taip, kad jos draudžia pardavėjui pagal nacionalinę teisę atsisakyti pakeisti sutarties neatitinkančią prekę dėl to, kad pakeitimas sukelia neproporcingų išlaidų, palyginti su verte, kurią prekė turėtų, jeigu atitiktų sutartį, ir neatitikimo reikšmingumu, nes jam reikėtų išmontuoti prekę iš tos vietos, kur ji sumontuota, ir ten sumontuoti pakeičiančią prekę.

64 *Gebr. Weber* ir Vokietijos bei Austrijos vyriausybės siūlo neigiamai atsakyti į šį klausimą. Jų nuomone, direktyvos tikslas neturėtų būti pardavėjui priskirti ekonomiškai nepagrįstas išlaidas, kai egzistuoja tik viena teisės gynimo priemonė. Direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje nėra jokių nuorodų, kaip reikėtų spręsti šį klausimą. Be to, atsižvelgiant į šio straipsnio struktūrą, logiška būtų tokiu atveju vadovautis jo 3 dalies antroje pastraipoje nurodytais kriterijais, kurių sąrašas nėra baigtinis. Maža to, nors akivaizdu, kad neįmanoma tokių išlaidų palyginti su išlaidomis taikant alternatyvią teisės gynimo priemonę, galimą neproporcingumą įmanoma vertinti remiantis kitais toje

pastraipoje nurodytais kriterijais. Be to, atsižvelgiant į šios nuostatos tikslą apsaugoti pardavėją nuo nepagrįstų ekonominių nepatogumų, ją reikia aiškinti taip, kad tokia apsauga būtų užtikrinta taip pat ir tada, kai nėra alternatyvaus teisės gynimo būdo.

65 Tačiau Belgijos, Ispanijos ir Lenkijos vyriausybės bei Komisija mano, kad į šį klausimą reikia atsakyti teigiamai. Jos tvirtina, kad iš direktyvos 3 straipsnio 3 dalies antros pastraipos aiškiai matyti, kad joje kalbama tik apie santykinį neproporcingumą, ir tai, beje, patvirtina direktyvos vienuolikta konstatuojamoji dalis. Šios nuostatos tikslas yra neleisti, kad vartotojas galėtų piktnaudžiauti savo teisėmis ir reikalauti iš pardavėjo tam tikro atitikties užtikrinimo būdo, kai kitas būdas mažiau kainuoja pardavėjui ir juo galima pasiekti tą patį rezultatą. Nors abiem atitikties užtikrinimo būdais siekiama apsaugoti tuos pačius vartotojo interesus, t. y. įvykdyti sutartinius įsipareigojimus ir suteikti jam galimybę turėti sutartį atitinkančią prekę, papildomos priemonės – kainos sumažinimas ar sutarties nutraukimas – neleidžia apsaugoti šių interesų. Jei pardavėjas galėtų atsisakyti taikyti vienintelę galimą teisės gynimo priemonę remdamasis tuo, kad ji yra visiškai neproporcinga, vartotojui, priešingai nei matyti iš 3 straipsnio, kuriame teikiama pirmenybė iš pardavimo sutarties kylančių pareigų abipusiškumo užtikrinimui, ir pažeidžiant direktyvos tikslą užtikrinti aukštą vartotojo apsaugos lygį, teliktų tik šios papildomos priemonės. Tačiau Komisija priduria, kad neatmestina, jog kraštutiniais atvejais, kai vienintelė galima ir reikalaujama teisės gynimo priemonė būtų itin neproporcinga, palyginti su vartotojo interesu gauti žalos atlyginimą, tokie atvejai galėtų būti laikomi neįmanomumo atvejais direktyvos 3 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos prasme.

66 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal direktyvos 3 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą vartotojas pirmiausia gali reikalauti, kad pardavėjas nemokamai pataisytų arba pakeistų prekes, nebent tai yra neįmanoma ar neproporcinga.

67 3 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje nustatoma, kad teisės gynimo priemonė laikoma neproporcinga, jeigu ja, palyginti su alternatyvia teisės gynimo priemone, pardavėjui nustatomos nepagrįstos išlaidos, atsižvelgiant į vertę, kurią prekės turėtų, jeigu nebūtų neatitikimo, neatitikimo reikšmingumą ir tai, ar alternatyvi teisės gynimo priemonė galėtų būti įgyvendinta nesukeliant didelių nepatogumų vartotojui.

68 Konstatuotina, kad nors direktyvos 3 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos formuluotė iš principo yra atvira ir gali apimti taip pat visiško neproporcingumo atvejus, 3 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje žodis „neproporcinga“ apibrėžiamas išimtinai kitų teisės gynimo priemonių atžvilgiu, taip jį apribojant santykinio neproporcingumo atvejais. Be to, iš direktyvos 3 straipsnio 3 dalies teksto ir struktūros aiškiai matyti, kad joje pirmiausia nurodomos dvi teisės gynimo priemonės – sutarties neatitinkančios prekės pataisymas arba pakeitimas.

69 Šiuos teiginius patvirtina direktyvos vienuolikta konstatuojamoji dalis, kurioje teigiama, kad teisės gynimo priemonė yra neproporcinga, jeigu ja, palyginti su kita teisės gynimo priemone, nustatomos nepagrįstos išlaidos, ir kad išlaidos laikomos nepagrįstomis, jeigu jos, nustatytos viena teisės gynimo priemone, yra žymiai didesnės negu kita teisės gynimo priemone nustatytos išlaidos.

70 Nors, kaip tvirtina *Gebr. Weber* ir Vokietijos vyriausybė, kai kurios vienuoliktos konstatuojamosios dalies kalbinės versijos, tarp jų ir vokiečių, yra kažkiek dviprasmiškos, nes jose apie „kitas teisės gynimo priemones“ kalbama daugiskaita, nagrinėjant daugelį kalbinių versijų, kaip antai anglų, prancūzų, italų, olandų ir portugalų, nelieka jokios abejonės, jog teisės aktų leidėjas šioje konstatuojamojoje dalyje ir direktyvos

3 straipsnio 3 dalyje, kuri visose kalbinėse versijose, įskaitant vokiečių, yra suformuluota vartojant vienaskaitą, turėjo omenyje kitą šioje nuostatoje pirmiausia numatytą teisės gynimo priemonę – sutarties neatitinkančios prekės pataisymą arba pakeitimą.

71 Todėl atrodo, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino suteikti pardavėjui teisę atsisakyti pataisyti ar pakeisti nekokybišką prekę tik tada, kai tai yra neįmanoma ar santykinai neproporcinga. Tuo atveju, kai viena iš šių teisės gynimo priemonių yra įmanoma, pardavėjas negali atsisakyti taikyti vienintelės teisės gynimo priemonės, leidžiančios užtikrinti prekės atitiktį sutarčiai.

72 Kaip pažymėjo Belgijos ir Lenkijos vyriausybės bei Komisija, tokį Sąjungos teisės aktų leidėjo direktyvos 3 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje pasirinktą sprendimą lėmė tai, kad siekiant užtikrinti abiejų sutarties šalių interesus direktyvoje teikiama pirmenybė sutarties vykdymui, pasinaudojant dviem pirmiausia numatytomis teisės gynimo priemonėmis, prieš sutarties nutraukimą arba pardavimo kainos sumažinimą. Be to, tokį pasirinkimą paaiškina tai, kad paprastai dvi pastarosios papildomos priemonės neleidžia užtikrinti tokio pat vartotojo apsaugos lygio kaip prekės atitikties sutarčiai užtikrinimas.

73 Nors dėl šios priežasties direktyvos 3 straipsnio 3 dalies antra pastraipa neleidžia nacionaline teise suteikti pardavėjui teisę atsisakyti vienintelės įmanomos teisės gynimo priemonės dėl jos visiško neproporcingumo, šis straipsnis užtikrina veiksmingą teisėtų pardavėjo finansinių interesų apsaugą, kuri, kaip konstatuota šio sprendimo 58 punkte, papildo direktyvos 4 ir 5 straipsnyje numatytus apsaugos būdus.

74 Šiuo atžvilgiu kalbant, pavyzdžiui, apie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytą specifinę situaciją, kai nekokybiškos prekės pakeitimas, kaip vienintelė įmanoma teisės gynimo priemonė, lemia neproporcingas išlaidas dėl

to, kad sutarties neatitinkančią prekę reikia išmontuoti iš tos vietos, kur ji buvo sumontuota, ir sumontuoti pakeičiančią prekę, pažymėtina, kad direktyvos 3 straipsnio 3 dalis nedraudžia vartotojo teisę į nekokybiškos prekės išmontavimo ir pakeičiančios prekės sumontavimo išlaidų atlyginimą prireikus apriboti suma, proporcinga vertei, kurią prekė turėtų, jeigu atitiktų sutartį, ir neatitikimo reikšmingumui. Toks apribojimas nedaro įtakos vartotojo teisei reikalauti pakeisti sutarties neatitinkančią prekę.

75 Tokiomis aplinkybėmis reikia pabrėžti, kad direktyvos 3 straipsniu siekiama užtikrinti tinkamą vartotojo ir pardavėjo interesų pusiausvyrą, suteikiant vartotojui, kaip silpnesniajai sutarties šaliai, visišką ir veiksmingą apsaugą tais atvejais, kai pardavėjas blogai vykdo sutartinius įsipareigojimus, kartu leidžiant atsižvelgti į pardavėjo nurodomus ekonominio pobūdžio argumentus.

76 Todėl spręsdamas klausimą, ar pagrindinėje byloje reikia apriboti vartotojo teisę į nekokybiškos prekės išmontavimo ir pakeičiančios prekės sumontavimo išlaidų atlyginimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės atsižvelgti, pirma, į vertę, kurią prekė turėtų, jeigu atitiktų sutartį, ir neatitikimo reikšmingumą ir, antra, – į direktyvos tikslą užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį. Galimybė apriboti šią teisę neturi praktiškai atimti iš vartotojo teisės į šių išlaidų atlyginimą tais atvejais, kai laikydamasis jos pobūdžio ir naudojimo paskirties jis sąžiningai ją sumontavo prieš paaiškėjant trūkumui.

77 Galiausiai, jei yra apribojama teisė į šias išlaidas, pagal direktyvos 3 straipsnio 5 dalies paskutiniąją įtrauką vartotojui reikia suteikti galimybę reikalauti ne pakeisti sutarties neatitinkančią prekę, o atitinkamai sumažinti kainą ar nutraukti sutartį, nes galimybė

užtikrinti nekokybiškos prekės atitiktį tik vartotojui prisiimant dalį šių išlaidų yra didelis nepatogumas vartotojui.

78 Iš viso to, kas pasakyta, darytina išvada, kad direktyvos 3 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji draudžia nacionaline teise suteikti pardavėjui teisę atsisakyti pakeisti sutarties neatitinkančią prekę, kai pakeitimas yra vienintelė įmanoma teisės gynimo priemonė, dėl to, kad tas pakeitimas sukelia neproporcingų išlaidų, palyginti su verte, kurią prekė turėtų, jeigu atitiktų sutartį, ir neatitikimo reikšmingumu, nes jam reikėtų išmontuoti prekę iš tos vietos, kur ji sumontuota, ir ten sumontuoti pakeičiančią prekę. Tačiau tokiu atveju ši nuostata nedraudžia apriboti vartotojo teisės į nekokybiškos prekės išmontavimo ir pakeičiančios prekės sumontavimo išlaidų atlyginimą, atsižvelgiant į pardavėjo prisiimamą proporcingą išlaidų sumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

79 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų 3 straipsnio 2 ir 3 dalys turi būti aiškinamos taip, kad kai sutarties neatitinkančios vartojimo prekės, kurią laikydamasis jos pobūdžio ir naudojimo paskirties prieš paaiškėjant trūkumui sąžiningai sumontavo vartotojas, atitiktis sutarčiai yra užtikrinama ją pakeičiant, pardavėjas privalo arba pats išmontuoti ją iš tos vietos, kur ji buvo sumontuota, ir ten sumontuoti pakeičiančią prekę, arba padengti būtinas su išmontavimu ir pakeičiančios prekės sumontavimu susijusias išlaidas. Ši pardavėjo pareiga egzistuoja nepaisant to, ar jis pardavimo sutartimi įsipareigojo sumontuoti pirma nusipirktą vartojimo prekę.**

2. **Direktyvos 1999/44 3 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji draudžia nacionaline teise suteikti pardavėjui teisę atsisakyti pakeisti sutarties neatitinkančią prekę, kai pakeitimas yra vienintelė įmanoma teisės gynimo priemonė, dėl to, kad tas pakeitimas sukelia neproporcingų išlaidų, palyginti su verte, kurią prekė turėtų, jeigu atitiktų sutartį, ir neatitikimo reikšmingumu, nes jam reikėtų išmontuoti prekę iš tos vietos, kur ji sumontuota, ir ten sumontuoti pakeičiančią prekę. Tačiau tokiu atveju ši nuostata nedraudžia apriboti vartotojo teisės į nekokybiškos prekės išmontavimo ir pakeičiančios prekės sumontavimo išlaidų atlyginimą, atsižvelgiant į pardavėjo prisiimamą proporcingą išlaidų sumą.**

Parašai.